

Børnevenlig By – Fællesmøde dagtilbudsrådet og skolerådet, 03.09.2020

Opsamling på dialoger i grupper om erfaringer og potentialer for inddragelse af børn og unge i forældreperspektiv

Rammesætning af mødet:

I Gladsaxe har vi et mål om at børn og unge former fremtiden. Vi ønsker at blive bedre til at involvere, inddrage og samarbejde mere og mere kvalificeret med børn og unge. For at styrke dette afsæt har vi indgået partnerskab med UNICEF om Børnevenlig By. Børnevenlig By er et initiativ, der skal fremme børns og unges rettigheder globalt og lokalt. Udvikling af Børnevenlig By i Gladsaxe er et led i den konkrete realisering af Gladsaxestrategien og Børne- og Skolepolitikken.

På fællesmødet giver dagtilbudsrådet og skolerådet input til Børnevenlig By i Gladsaxe ud fra et forældreperspektiv.

Program

Kl. 18.00: **Velkommen** v/ Claus Wachmann, formand for Børne- og Undervisningsudvalget.

Claus Wachmann sætter den politiske ramme for Partnerskabet, med afsæt i ambitionerne i Gladsaxestrategien og Børne- og Skolepolitikken om at "Børn og unge former fremtiden".

Indblik i Partnerskabet Børnevenlig By, v/ Thomas Berlin Hovmand direktør for Børne- og Kulturforvaltningen.

Thomas Berlin Hovmand fortæller om samarbejdet med Børnevenlig By - med særligt fokus på udviklingen i Gladsaxe: Hvordan griber vi det an? Hvad er vores særlige fokus og hvad er vores solide afsæt?

Reel børneinddragelse, v Mette Wybrandt, ejer af konsulentvirksomheden www.amondo.dk.

Mette har mange års erfaring med børne- og ungeinddragelse, og har tidligere samarbejdet med Gladsaxe Kommune om denne opgave, senest som ekstern konsulent i forbindelse med inddragelse af børns og unges stemmer i udvikling af Børne- og Skolepolitikken. Derudover har Mette blandt andet hjulpet Egmont Fonden med at udarbejde deres strategi for børne- og ungeinddragelse, og hun er forfatter til publikationen 'Guide til elevinddragelse'.

Mette giver en fælles forståelsesramme for børneinddragelse, og vil bl.a. komme ind på: Hvad er reel børne- og ungeinddragelse? Og hvordan ser det ud i praksis? Er det altid lige til? Er inddragelse det samme for alle børn og unge i alle deres mange fællesskaber i løbet af en dag?

Potentialer for inddragelse af børn og unge i Gladsaxe, dialoger i grupper

Dagtilbudsrådet og skolerådet drøfter potentialer for reel inddragelse af børn og unge i Gladsaxe. Pointer fra dialogerne samles op og bruges som input i tilrettelæggelse af det videre arbejde med at udvikle Børnevenlig By i Gladsaxe. Pointer noteres af referenter i grupperne, hovedpointer samles kort op i plenum.

Next step Børnevenlig By i Gladsaxe – og tak for i aften, v Claus Wachmann og Thomas Berlin Hovmand

Opsamling på gruppedialoger om erfaringer med inddragelse af børn og unge:

Gruppe A:

- "De voksne har gjort sig umage med at lave nogle rammer, hvor vi taler med børnene om, hvad der er vigtigt for dem, når de slutter i børnehaven og starter i skolen."
- "På den ene side beder vi og opdrager børnene til at have en mening, men ofte så lytter vi alligevel ikke til deres mening, eller lader den komme til udfoldelse – tager det ikke alvorligt nok".
- Ex: På skolerne bliver eleverne spurgt i trivselsmålinger, men der sker faktisk ikke så meget derefter – det er ikke oplevelsen.
- "De voksne er rigtig gode til at lade børnene være i trin 4, hvis de voksne kan tåle den støj det giver. Fx bestemme menuen til julefrokosten – her kan det være svært at skelne om det er et børneinitiativ eller ikke".
- I klub regi er der Ungeråd der fungerer på de betingelser, der er som de unge sætter. Men det er ikke repræsentativt. "De som møder op bestemmer".
- Metoderne til inddragelse er meget de gængse formelle fora og møder, som bliver meget voksenmetoder.
- Der er skolebyrådsdagen, hvor børn kommer med forslag og nogle gange er der kommet nogle af de forslag igennem, som er blevet vedtaget.

Elevråds repræsentant:

"De voksne er ikke nødvendigvis bedre til at lytte i fritiden end fx skolen - det føles ikke så forskelligt fra andre steder. Det er en blanding – de lytter mere til børnene i SFO og gøre noget ved det de siger. Tænker at det fungerer ret godt i SFO, men der er stadig lidt vej.

"Elevråd har reel mulighed uden styring og inddragelse, der er en voksen kontaktperson, men han holder sig i baggrunden. Der kan godt diskuteres ting og få ideer, som ikke bliver stoppet af den voksne kontaktperson. Den voksne er mere en rådgiver til formandskabet, men stopper ikke ideer.

"Vi nåede aldrig så meget, så vi har ikke nået så meget i forhold til at få truffet beslutninger. Elevrådet er repræsenteret i det arbejde omkring ombygningen [Søborg skole]. Det synes August er dejligt at være blevet inviteret ind til og oplever, at han er med til at beslutte noget. Han kan se, at noget af det han siger får betydning, og han kan se det som en reel forandring i de planer mv. der bliver lavet".

Gruppe B:

I byen og fritid:

- Ros til cykelsti, fritidstilbud og de fysiske rammer. Foreninger er gode til at lytte til børn.
- Skolen blev spurgt ved udformningen af Kong Hans Have – gode til at spørge, hvad området skulle bruges til.
- Bibliotekshaven – super fedt at man inviterede ind.

Dag/skole

- Overgangen fra DAG til skole fungerer godt ved at de mødes.
- Børnebyrådsdagen. Forslag, afstemning, og forslag går til BUU (elevrådsrepræsentant: Det har jeg ikke hørt om) Et eksempel på at forslagene bliver gennemført er førstehjælpskurserne der er i gang. Børnebyrådsdagen er en god træningsbane for demokrati.
- Hjælp til at lytte til børn, også for dem der ikke er resourcesvage. Ex Familiesupporten. "Jeg fik værktøjer til at forstå deres verden."

Gruppe C:

Familier

- "Det kræver tid og overskud. Bliver sværere at have tid og overskud til at inddrage børn i fx at lave aftensmad".
- "Vi er gode til at skabe rammer for den frie leg. Legegrupperne er måske givne, men hvad der skal ske, er ikke planlagt eller sat i system."
- Godnathistorier.
- "Hvad de vil gå til i fritiden. Det er deres egen beslutning og deres interesser, der definerer det."
- Deltagelsen i at være sammen om tingene – lave mad, tage af bordet, tage med ud og besøge bedsteforældre osv.
- "Det handler om at gribe de momenter, hvor der er en mulighed for at inddrage". "Hvordan får vi grebet børnene på det tidspunkt, hvor *de* har lyst til at lave noget sammen med os? Vi skal blive bedre til at tænke dén vej rundt. Hvornår har børnene tid og rum til at lade sig involvere og være med?"

Skoler og ungdomsuddannelser

- Skoleråd, skolebestyrelser, fælleselevråd og diverse råd o.lign. på folkeskolerne - og de tilsvarende på ungdomsuddannelserne
- "Praksisforsøgene med formaliseret inddragelse af børn i forsøgene med 'matlab'et' som del af udviklingen af det nye faglokale på Grønnemose Skole".
- "Klassemøderne er en god måde systematisk at arbejde med, hvordan den lytter til hinanden om trivslen i klasserne - ...hvordan går det i klassen. Desværre er det ikke alle skoler, der prioriterer det."
- "Vi ved for lidt om inddragelse blandt de små før skolen. Ser ikke meget til det – savner viden om det. Vi ved bare, at der er meget fri leg, og det er rigtig godt, men der er umiddelbart ikke mange andre ting, vi lige kender til".

I byen

- "År 2000-pladsen i Bagsværd – sandkassen ved Boghandleren rigtig god"

- "Byens arena i Høje Gladsaxe med parkour, skaterbane osv., men også et område, der kan udvikles"
- "Søborg Magletorv" – legeplads pba. borgerinddragelsesforløb
- "Byfester"
- "Bibliotekshaven"
- "Der er mange gode og gratis tilbud på Bibliotekerne"
- "Skolepatruljerne er børn, der hjælper børn"

Særlige forløb/sårbare børn og unge

- Ingen kontakt til det – ved ikke.

Fritid

- "Vi er som forældre gode til at spørge: Hvad har du lyst til? Og til at spørge tit".
- "Det er en opgave for forældrene – ikke kommunens rolle."
- "Der er for lidt viden omkring musiktilbud i alderen efter "Sut og salmer" og før skolealderen"
- "Minisport er fantastisk! Her prøver børnene en masse ting af. Kunne man egentlig ikke spørge dem, om der er flere ting, de gerne vil?"
- "UniG er en meget inddragende måde at drive klub på. Afsættet er de unges ønsker og de voksnes rolle er, at gøre det nemmere."
- "Skoleklubberne er meget gode til at gøre det samme."

Gruppe D:

Skole - dagtilbud – ungdomsuddannelse

- Vi oplever, at eleverne har reel indflydelse via elevrådet, at der lyttes i skolebestyrelsen på elevrådets stemme.
- På Vadgård skole virker fokus på, at børnene selv er medbestemmende i hvordan ALLE elever fungerer bedst i klassen som helhed med deres forskelligheder.
- Dagtilbudets faglige ramme inddrager børnenes stemmer i deres projektarbejde, og man kan se, at børnenes interesse vokser med i projektarbejdet.
- Et eks. er, at en elev på skolen får øje på nogle digitale enheder, der mangler og løfter det ind i skolebestyrelsen og til skolens ledelse og det indkøbes.
- Børnene kan indimellem ønske /være medbestemmende i hvad der skal serveres i kantinen

Særlige forløb

- Der er ex indflydelse på børnenes hverdag på Bakkeskolen – hvad skal de nu?/først?

Fritid

- Det kan være svært at få børnene at rykke over i klubben – de oplever måske at det er for frit??
- Der blev taget det individuelle hensyn hos GIF, børnene kunne være med på deres betingelser.
- Fodbold – vil jeg træne 1 – eller to gange eller mere og det betyder kampe eller ikke kampe, det er børnenes valg

Familien

- Jeg vil gerne have de sætter spørgsmålstegn ved vores værdier – meget frihed i faste rammer
- Børnene bestemmer hvor de vil være mor/far, ved skilsmisse, når de kan det.
- Tøj det bestemmer min datter selv – tøj er et godt eksempel på et dilemma – det kan være voksenstemmer der bestemmer når det tøj der vælges ex er for koldt, og ift. deres alder.

I byen

- Borgerinddragelse om legepladsen i Mørkhøj – det ligger lige til højrebænet at inddrage/spørge børnene. Det er der børn på Mørkhøj skole der er med.
- Kong Hans Have – der har været børn med i hvad det skulle indeholde.
- Drengene i vores familie var med til at stemme på, hvor legepladsen skulle være i slotsparken.

Gruppe E

Skole

- Undervisning i skolerne er dialogbaseret og bygger på den måde på inddragelse
- Der er stor inddragelse i Kridtuset, som er et eftermiddagstilbud for bl.a. udviklingshæmmede unge. De unge bliver spurgt: Hvad har I lyst til?
- Vi er gode til at inddrage, når der er struktur for det – fx elevrådet i Skolebestyrelsen og den årlige skolebyrådsdag. At der deltager elever, er med til at holde fokus på, hvem det handler om. De er dygtige. Det umuliggør det for ledelsen ikke at lytte.

Fritid

- I Klubben Fortet er der afsat penge til børnenes forslagskasse.
- Foreninger er gode til at inddrage – f.eks udendørsliv, garden, spejderne
- Man kan få en ungeleder-uddannelse, hvor engagerede ildsjæle tilbydes træning, der også omfatter inddragelse.
- I Folkeoplysningsudvalget har der været et ungeråd, men det er svært at få unge til at melde sig.
- I UNIG er der ex på unges initiativer, som fx unge der har lavet deres ”truck-butik”, og andre unge har lavet et pladeselskab.

I byen

- Høje Gladsaxe udvikles med ungeperspektiv

Opsamling på gruppedialoger om potentialer for inddragelse af børn og unge

Gruppe A:

- Spørg børnene og de unge om de oplever at blive inddraget (eks overgang dagtilbud til skole).
- Man kunne godt lave det benspænd/ et dogme, at hver gang beslutningstagere mødes, så skal man ikke beslutte noget før man har spurgt sig selv, hvordan har vi lyttet til børns perspektiv her. Børn og unge kunne jo have en mening herom. Så vi mere strukturelt sætter en ramme for at inddrage børn og unge mere aktivt. Tag et børne/ungeperspektiv før du går videre.
- Kan der være et fokus på fritidslivet og at børnene er mere inddraget- er børnene med til at bestemme? Oplevelsen er ikke at børnene får indflydelse i denne sammenhæng.
- Potentialer i foreningslivet – fokus på inddragelse her – disciplin vs. Demokrati
- Få mere fokus på, at de voksne i SFO og udkolingen bliver bedre til at lytte til børn og unge – og skabe sammenhænge, hvor der er mulighed for reel inddragelse og kan se at noget gjorde en forskel.
- Fokus på feedback – fx i trivselsmålingerne, hvad skete der så med de input eleverne gav. Hvad bliver det brugt til?
- Sikre at arbejde med noget af det som motiverer børnene – det er vigtigt, at der reelt bliver lyttet til børnene – de skal opleve, at det gør en forskel/ bliver taget til indtægt.
- Børns motivation: hvordan får vi skabt nogle rammer, hvor børn og unge har lyst til at deltage – bruge skoletiden, hvor børnene allerede er. Det skal betyde noget for børnene, det som de bliver spurgt om – ikke generelt abstrakte ting, men vedkommende. Vi skal tage det alvorligt, det som børnene bidrager ind med, der skal handles på det og det skal være synligt, hvad der sker. Feedback er vigtigt, - afgørende for motivationen for inddragelse.

Elevrådsrepræsentant:

- Det kan blive bedre konkret i hverdagen – blive bedre til løbende at spørge og lytte til de unge i forskellige sammenhænge.
- En god ting at inddrage børn i skoletiden. De gider ikke dukke op uden for skoletiden. Det skal være noget, som er vedrørende, noget der påvirker deres hverdag helt konkret fx hvor længe skal man være i skole – skoletider.
- I min klasse gad de ikke snakke om inddragelse eller noget som helst, men da min lærer spurgte om de ville gå i skolen om morgen eller eftermiddagen, så var der masser af børn, der ville drøfte det og snakke om det. Det betyder noget, at det er relevant for ens hverdag, og at man helt konkret kan se, at det kan gøre en forskel at deltage. De [unge] kan se, at deres mening betyder noget. At det bliver taget alvorligt.

- Børn har brug for at øve sig i at blive demokratiske medborgere – forstå at man er del af et stort fællesskab, og har ansvar for det samlede billede. At man også involveres i andet end kun lige det, som vedrører en helt konkret – lære at man ikke altid kan få sin vilje – forudsætningen for at mene noget skal ikke være, at man tror, at man altid kan få sin mening igennem.

Gruppe B:

- "De er mange gode tilbud fx i skilsmisse. Kunne man have postkort med de tilbud man kan få? Der bør hænge Cafeting med postkort med alle tilbud. Der skal hænge Go-cards"
- Kulturen i klassen til at få de stille med – det er svært at få fat i de gode pædagoger og lærere.
- Elever skulle vælge valgfag. En mor i 10. klasse syntes det var for dårligt at forældrene ikke var inddraget i valget af valgfag.
- Elevrådsrepræsentant: Husk feedback efter tryghedsvandring

Gruppe C

- "Vi mangler tid og overskud til at inddrage vores børn i de praktiske gøremål i familien, som voksne skal vi blive bedre til at slippe kontrollen – og perspektivet om, om det roder og er lidt mere besværligt".
- "Byrummene – inddragelse og medbestemmelse(!) til børnene". Reel inddragelse. - "fx give dem nogle penge i byprojekter at medudvikle for - selvfølgelig med sund fornuft og med respekt for de demokratiske institutioner."
- "Er der et børnenetværk omkring biblioteket?" "Få børn og unge til at anmelde bøger og vælge, hvilke der skal købes ind. Kunne også tænkes videre i f.t. hvordan vi skal indrette bibliotekerne, hvad der skal foregå, osv."
- "Inddrage børn og unge i trafik- og færdselsårerne, og hvor der i øvrigt er nogle punkter, hvor vi mangler gode mødesteder".
- "Lave stier de steder, hvor vi alligevel går/skråer igennem"
- "Blive bedre til at spørge ind til fx om der er nogle steder, der er utrygt – på skoler eller i byen"
- Inddrage børn og unge i, hvilke kulturelle arrangementer, der skal foregå i byen
- Ungefestival på år 2000-pladsen
- "Kunne man ikke lave en ungedel knyttet til Bagsværd- og Søborgnatten og Gladsaxe-dagen?"
- "Der er mange områder, vi ikke kommer i fra de forskellige bydele – vi er mest i det område, hvor vi bor."
- "Børn, der har det svært. Her kan vi gøre det bedre. Der er mange udefra, der kigger ind, men vi har alle et ansvar for at tage os af dem, der har det svært, så de føler sig hørt og set fx de, der er udadreagerende". "For lidt barnet i centrum - fanget for længe alene. Hvordan kan vi alle sammen byde ind? Kunne det være mere klassens ansvar for hinanden end bare den enkelte families problem?" "Inklusionstanken er vigtig – det er vores alles ansvar i hele klassen."

- Gladsaxe Kommune presser børnene igennem systemet. Man skal kæmpe meget for at blive i 0. eller ikke rykke op. Det er ikke nødvendigvis det, der er den gode løsning – det vigtige er at finde ud af, hvad det så er, man skal gøre for at få børnene til at trives. De bliver for lang tid i den dårlige situation.
- Fritiden: ”Minisport/minikultur fx for alle 0.klasser. Skabe et endnu bredere miniforløb spredt ud for alle børn, der har lyst. Så alle får bedre viden om, hvad der findes af muligheder. Også sammen med foreningerne og både med sport, male, musik, osv.”
”Ideen er, at faget idræt i folkeskolen skal introducere en række ting – kunne vi tænke det endnu bredere og som et tilbud i fx 0. til alle elever?”

Opsamling på pointer

- Demokratier under pres – dette initiativ vigtigt også i en større sammenhæng globalt
- Ikke gøre det alene som kommune – nødt til at tænke i samarbejde med børn, unge, forældre, m.v.
- Endnu mere involvering, indflydelse og medbestemmelse for børn og unge
- Der er ikke et systematisk tilbageløb, når man som barn har givet sin mening til kende.
- Forandret adfærd hos de voksne.
- Hvordan bliver vi bedre til at brede de mange tilbud i Gladsaxe ud, så børn og unge ser og kan vælge mellem mange muligheder – idræt, kultur, musik...
- Svage børn bliver mødt af en mur.
- Hvordan får vi fat i de børn/unge, der ikke går til en fritidsaktivitet. Hvis ansvar er det?
- Hvordan får vi ideerne realiseret hurtigere og på børnenes præmisser?
- ”Vi skal arbejde med nogle kortere tidshorisonter, for at børnene og de unge kan se og mærke inddragelsen.”

Gruppe D:

- Jvf oplægget fra Mette skal vi lægge mærke til på hvilket niveau man inddrager børnene – om det er konsultation -eller?
- De voksne skal være opmærksomme på, at børnene skal have en viden, for at de kan inddrages
- Børnene skal opleve, at de har en andel – det skal være synligt for dem i praksis.
- Det vi formidler skal nedbrydes, så vi forstår, hvad det handler om. Vi kan opleve at børnene bliver spurgt men niveauet er for højt, til reel indflydelse
- Klassen – hvilke arrangementer vil de gerne have i klassen – det spørger vi sjældent børnene om, det er forældrene der bestemmer der (kontaktforældre eller forældremøder)
- Når der afholdes Vadgård dag og høstfest på Bagsværd skole inddrages børnene i, hvilke boder der skal være på dagen, og hvad de skal indeholde.

Gruppe E:

- Vi kan blive bedre til at inddrage sårbare unge i valg af eftermiddagstilbud efter 6. klasse: Større indflydelse på om man skulle vælge ungecafé, ungdomsklub eller vælge et andet tilbud (fx Kridthuset).
- Oprette et Ungdomsråd. Det har været i forskellige organisationsformer, men de unge kom ikke. De er der – og så er de væk. Der var stor udskiftning blandt de unge, og det kan være en udfordring når de har forskellige holdninger.

- Der kan være et par 15-18 årige med i Byrådet! Byrådspolitiker for en dag (jf skolebyrådsdagen).
- Det er vigtigt, at vi lytter til de unge i undervisningen – det motiverer dem. Hvordan kan vi så som voksne give dem gode rammer?
- Struktur er ikke nok. Vi skal også være reelt interesseret.

Opsamling på hovedpointer i plenum

Gruppe A:

- Vi er gode i de formelle organer (elevråd, ombygning, skolebyrådsdag). Formelle fora: det er voksne der sætter rammerne, som ikke altid er så motiverende for børn at deltage i.
- Potentialer: der skal arbejdes med børns motivation – vi skal skabe arenaer, intentioner, måder at være i dialog på hvor de unge synes det er sjovt at være med. En samtale om aftenen rundt om et bord er ikke sjovt! Børn er der i skoletiden – måske skulle man invitere børnene, der hvor de alligevel er (fx i skoletiden). Det skal være vedkommende for børn og unges liv. Det skal ikke være abstrakte dialoger, ingen ved hvad det bliver til, og hvad der kommer ud af det. Børn og unges input skal tages alvorligt (det virker motiverende) /der skal lyttes/det betyder ikke noget, når det ikke er synligt, hvad der bliver handlet på. Eks. skolernes trivselsundersøgelse: spørgeskema: det går i Skolebestyrelsen hvor det drøftes ½ time. Men man ved ikke, om der kom noget ud af undersøgelsen (blev der bedre udluftning, ønskede tiltag)
- Forslag til dogme: de voksne og de fagprofessionelle skal altid reflektere over børnenes perspektiv inden en beslutning. Hvis og når de kan involveres, skal de det.

Gruppe B:

- Hvad bliver vi optaget af ift. at lytte til børn? Tid og kontinuitet blandt voksne i dag og skole. Hvis børn skal have lyst til at deltage, skal der være tillid, der opbygges til kendte voksne.
- Vi kan blive bedre til feedback (f.eks. tryghedsvandring – skete der så reelt noget bagefter)?
- Blive bedre til at voksne spotter de børn og unge der ikke i sig selv bruger deres stemme.
- Vi er gode til at skabe byrum. Vi har mange tilbud (legepladsen, bibliotekshaven) = et fokus fra kommunen på at det er godt med mange tilbud. Vi skal blive bedre til at give børn en stemme i foreningslivet.
- De mange tilbud: det er forskelligt, hvordan man møder tilbuddene. Nogen ser postkort med tilbud – andre har aldrig set det. Det skal være synligt og tilgængeligt.
- Vi har et tilbud, der kan hjælpe familien med at skabe inddragelse hjemme.
- Svage børn kan blive mødt at en mur og have svært ved at få den hjælp, de har behov for.

Gruppe C:

- Fokus på hvornår vi skal lytte – gribe momenter og situationer, hvor det er interessant og relevant at blive lyttet til og inddraget. Både små og store børn ved meget og de stemmer skal man lytte til. Forfølge hvordan man arbejder med inddragelse ift. de helt små børn.
- Inddragelse: en stor ting i praksisforsøgene på skolerne.

- Er vi gode nok til at præsentere alle de muligheder, der er i kommunen? Man skal kende det, før man kan vælge det. Det skal bredes ud – også til dem der ikke opsøger det.
- Når børn er i vanskeligheder, er der for meget ”udefra og ind” og for lidt ift. det menneske der er i centrum.
- Husk kontaktforældreråd: bliver de brugt til noget, involveret og lyttet på?

Gruppe D:

- De børn som skal have en særlig indsats i skolen – kunne vi gøre det bedre der så børnene ikke er ”på tålt ophold” – og børnenes inddragelse, hvad består den i?
- Hvis vi skal gøre noget for noget for en gruppe - er det den tidlige indsats – hvordan inddrages barnet her?
- Hvordan er inddragelsen egentlig, når en klasse i klasserådet (de voksne) beslutter noget – hvor er børneinddragelsen der?

Gruppe E:

- Vi skal have fokus på de mindre ressourcestærke – det er ikke dem, der kommer ind i repræsentationsmekanismer. Dem møder man 1:1.
- Strukturer er vigtige, fx at de er med i skolebestyrelserne, så møderne bliver tydelige på, hvorfor man er der.
- Foreninger: vi taber nogen, når de når en vis alder. Vi skal være opmærksomme på skift: fritidsklub til ungdomsklub. Kan skole eller klubber blive bedre til at sikre sammenhæng for de udsatte/de der ikke bruger foreningerne.
- Der er mange etablerede fora: hvordan får vi fat i de enkeltstående initiativer? Det er for meget på de voksnes præmisser. Der skal ske noget noget hurtigere, og det skal være på børn og unges egne præmisser.
- Børn bliver ældre – de gør noget for dem der kommer efter dem. Så det skal være kortere horisonter og ikke lange forløb – det er super vigtigt.
- Inspiration: ifm. fødselsforberedelse på Herlev Hospital tilbydes forældre 3 x forældre-kursus